

Abajur pentru o bibliotecă

Investigațiile istorice ale cercetătorului Dmytro Bondarenko s-au materializat prin publicarea monografiei dedicate unei probleme complexe în plan istoriografic – *România și Finlanda: de la războaiele Anti-bolșevice spre flancurile Cordonului Sanitar (1918–1920): monografie* = Дмитро Бондаренко, *Румыния и Финляндия: от Антибольшевистских войн к флангам Санитарного Кордона (1918–1920): монография* = Бондаренко Дмитро Якович, *Румунія та Фінляндія: від Антибільшовицьких воєн до флангів Санітарного Кордону (1918–1920): монографія*, Odessa, „Астропринт”, 2021, 148 с. Autorul a cercetat un spectru vast de documente de arhivă, fortificându-le cu numeroase realizări bibliografice în domeniu, publicate în limbile ucraineană, română, maghiară, engleză, rusă și franceză. Pe dimensiunea vizuală în lucrare sunt invocate personalitățile istorice marcante ale epocii: Regentul Regatului Finlandei (1918–1919) Baronul Carl Gustav Emil Mannerheim, Regele României Ferdinand I (1914–1927), Regina României Maria, Prim-ministru al României Ionel Brătianu. O relevanță vizuală aparte o au hărțile și schemele unor bătălii prezentate în concordanță punctuală cu subiectele cercetate în lucrare.

Monografia are o structură conceptualizată, cuprinzând următoarele compartimente: *Gratitudini; Din partea autorului; Introducere*; șapte capitole; *Încheiere; Bibliografie selectivă; Adnotări* în limbile română, engleză, maghiară și ucraineană; *Anexe*; Descrierea cărții în limba ucraineană. În partea introductivă autorul accentuează rolul istoric al spațiului central și est european în contextul Primului Război Mondial și al războiului Anti-bolșevic care în cazul Finlandei a întrunit unele caracteristici ale unui Război de eliberare, interferat cu războiul civil și *heimosodat (războaie naționale)*. Pentru România, luptele purtate pe durata anilor 1916–1920, întruchipează *Războiul pentru întregirea României*. Respectiv, în viziunea autorului, războiul anti-bolșevic cuprinde totalitatea acțiunilor militare ale Finlandei și României în anii 1918–1920, acțiuni care s-au desfășurat sub următoarele forme: Război de Independență, Război pentru întregirea națională, intervenția străină, acordarea ajutoarelor militare și exportul contrarevoluției.

În primul capitol – *Importanța geopolitică a României și Finlandei* – sunt nuanțate tendințele expansioniste de secole ale țărilor ruși față de teritoriile finlandeze și românești. Expansiunea rusă este elucidată în contextul a numeroase proiecte panslaviste îndreptate împotriva Finlandei și României. În cel de-al doilea capitol – *România și Finlanda în Primul Război Mondial* – autorul accentuează că ambele state urmăreau dezideratul întregirii naționale și, concomitent, Finlanda aspira spre independența sa națională care putea fi atinsă doar prin înfrângerea militară a Rusiei. Totodată, finalizarea proiectului național românesc putea fi realizată doar prin înfrângerea militară a ambelor rivale: Imperiul Rus și Imperiul Austro-Ungar.

În următorul capitol – *Destrămarea Imperiului Rus și a Austro-Ungariei* – este analizat procesul de dispariție a imperiilor nominalizate prin prisma unor trăsături generale și particulare. Pe ruinele fostelor imperii s-au format noi centre de putere regională: Finlanda, Polonia, România și Iugoslavia. Totodată, în contextul proiectelor naționale, au apărut disensiuni teritoriale dintre Ucraina, România și Ungaria privind apartenența Bucovinei, Basarabiei, Transilvaniei, Banatului și a regiunii Transcarpatice. În capitolul patru – *Apariția bolșevismului ca un nou pericol internațional. Războaiele Anti-bolșevice duse de România și Finlanda în anul 1918* – este invocată expansiunea bolșevică care urmărea ca România și Finlanda să fie atrase în vâltoarea revoluției ruse. Prima încercare a bolșevicilor de a exporta în anul 1918 „revoluția mondială” pe teritoriul României și Finlandei a suferit eșec. România a reușit să-și readucă în componența sa Basarabia, urmând continuarea procesului de reîntregire a țării cu Transilvania, Bucovina și Banatul. După terminarea Războiului de eliberare, Finlanda nu a reușit să-și ducă până la capăt proiectul său național, în afara țării rămânând Karelia (Karjala) Răsăriteană și Peninsula Kola (Kuola).

Următorul capitol – *România și Finlanda în anul 1919: rezistența față de bolșevism și contrarevoluția la export* – este dedicat operațiilor militare în cadrul cărora România și-a apărat frontiera sa răsăriteană, reușind concomitent să lichideze focarul bolșevic din Ungaria. Finlanda a oferit sprijin militar Estoniei în lupta cu bolșevismul. Regimul bolșevic din Rusia a exploatat la maximum postulatele „problemei naționale” și a dreptului națiunilor la autodeterminare, creând în acest scop entități autonome artificiale pentru a pătrunde pe flancurile Cordonului Sanitar: Comuna muncitorească din Karelia (1920), transformată în 1923 în Republica Autonomă Sovietică Socialistă Kareliană (Karjalan ASNT) și, respectiv, Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (1924). În capitolul șase – *Potențialul militar al României și Finlandei în postura lor de noi puteri regionale* – autorul evaluează starea armatei române și celei finlandeze, prima dispunând de forțe militare proprii, cu experiența căpătată pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial, iar Finlanda și-a creat propria armată „din mers”, pe parcursul Războiului de eliberare (1918), pornind de la detașamentele de voluntari și finalizând cu crearea armatei regulate în baza legii obligativității militare generale din 18 februarie 1918.

În capitolul șapte – *România și Finlanda: Brest-Litovsk și Versailles. Formarea Cordonului Sanitar* – sunt elucidate aspecte relevante ale problemei investigate, astfel: pe ruinele Imperiului Rus și ale celui Austro-Ungar în spațiul central și sud-est european s-au format state noi, orientate politic spre Marea Britanie și Franța; Finlanda, România și Polonia au reușit să stăvilească bolșevismul, afirmându-se în calitate de puteri cu impact regional. Cele trei state au devenit verigi importante ale Cordonului Sanitar: Finlanda și România protejând flancurile (în spațiile scandinav și, respectiv, balcanic), iar Polonia reprezentând o redută centrală în calea pericolului bolșevic. În *Încheiere* autorul a formulat un șir de concluzii care însumează informații de ordin istoric, militar, politologic, geoistoric și geopolitic.

În monografia sa, istoricul Dmytro Bondarenko demonstrează cu pri-

sosință competențe veritabile de cercetător al relațiilor internaționale cu invocarea informațiilor istorice și din domenii conexe istoriei. Autorul conceptualizează materialul cercetat, aplicând multiple metode de cercetare, inclusiv metoda comparativă în descrierea politicilor promovate de Finlanda și România în privința consolidării Cordonului Sanitar. În pofida faptului că problema abordată în lucrare prezintă un grad înalt de dificultate, autorul a reușit cu brio să pună accentele necesare, să elucideze chintesența subiectelor dezbătute, fortificându-și ideile și concepțiile prin invocarea unor surse documentare și bibliografice temeinice.

Lucrarea lui D. Bondarenko este actuală prin prisma oferirii unor învățăminte istorice privind repercusiunile agresiunii bolșevice asupra țărilor din spațiul central și est-european cu un secol în urmă, respectiv, problema enunțată fiind reactualizată în contextul invadării actuale a Ucrainei de către hoardele neo-bolșevice, contaminate și obsedate de ideile imperialismului sovietic. Politicile expansioniste ale Kremlinului repetă un șir de metode ale trecutului, inclusiv practicile imperiale sovietice de formare a unor entități sau republici artificiale pe teritoriile anexate cu forța brutală a armelor.

Istoricul Dmytro Bondarenko a elaborat o monografie valoroasă, lucrarea întrunind în sine rezultatele numeroaselor stagii de documentare efectuate de autor în România, Republica Moldova și Ungaria. Monografia *România și Finlanda: de la războaiele Anti-bolșevice spre flancurile Cordonului Sanitar (1918–1920)* întrunește toate cerințele înaintate față de o lucrare științifică și academică, fiind destinată atât specialiștilor cât și tuturor celor interesați de istorie și de învățămintele sale.

Valentin ARAPU, dr. în istorie

Volumul conferinței științifice internaționale „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine” (vol. IV, editor dr. hab. Liliana Condraticova, Chișinău: Unu, 2022, 354 p., ISSN 2558 – 894X) reprezintă un supliment al revistei științifice „Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique” din Iași, România (editor-șef dr. hab. Nicoleta Vornicu) și apare în cadrul Programului de Stat 20.80009.0807.19 de la Universitatea de Stat din Moldova. „Cultura promovării imaginii orașelor din Republica Moldova prin intermediul artei și mitopoeticii” (director de proiect dr. hab. Aliona Grati), prioritatea strategică „Provocări societale”. Fiind la cea de-a VI-a ediție, conferința s-a desfășurat în zilele de 27-28 septembrie 2022 în contextul Zilelor Europene ale Patrimoniului, totodată a marcat Ziua Internațională a Turismului (27 septembrie).

Suplimentul cuprinde 45 de articole în limbile română, ucraineană, rusă și engleză, care au fost sistematizate în 6 compartimente, în conformitate cu secțiunile de discuție: „Patrimoniul artistic și arhitectural în context național și internațional”, „Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural – experiență și bune practice”, „Patrimoniul istoric și educațional”, „Patrimoniul etnologic: de la necunoaștere la valorizare culturală”, „Arta și mitopoetica orașului”, „Designul interior: istorie și modernitate”.

Autorii articolelor, oameni de știință consacrați sau debutanți, repre-